

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан
факультету

природничо-географічного

Л.П. Міронєць

« 29 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географічні основи регіонознавства

галузь знань Е Природничі науки, математика та статистика

спеціальність Е4 Науки про Землю

освітньо-професійна програма Геопросторові науки. Геоінформаційні технології

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
природничо-географічного
факультету

« 29 » серпня 2025 р.

Голова _____
(Міронєць Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Король Олена Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року.

Завідувач кафедри
загальної та регіональної географії

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'O. G. Kornus', is written over a horizontal line.

Корнус О. Г., к.г.н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		18 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	110 год.
		Консультації:	
		2 год.	2 год.
Загальна кількість годин - 120		Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

формування у магістрантів знань базових засад регіонаознавства, регіонального розвитку як інтегрального суспільно-географічного процесу, основних теорій та концепцій регіоналістики, закономірностей, принципів і чинників регіональної диференціації, методів економічного аналізу території, набуття практичних навичок розроблення та оцінки програм і стратегій соціально-економічного розвитку регіонів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають опанувати такі **програмні компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні наукові задачі та практичні проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень при вивченні геосфер (засобами ГІС-технологій) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних та в умовах недостатності інформації, невизначеності умов та вимог.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК06. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність розробляти та управляти проектами.

СК02. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів, основ природоохоронного законодавства та засад сталого розвитку.

СК06. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з теорії суспільної географії, мати базові знання з фізичної та соціально-економічної географії України та світу. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка.

3. Результати навчання за дисципліною

	Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання
ПР03	Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.	Презентувати особливості регіонів світу у вигляді аналітичних карт, таблиць, діаграм та регіональних профілів, обговорювати результати досліджень з фахівцями різних галузей у національному та міжнародному контексті.
ПР04	Розробляти, керувати та управляти проектами в науках про Землю, оцінювати і забезпечувати якість робіт.	Розробляти й управляти навчально-дослідницькими проектами з регіонаознавства, координувати роботу з регіональними базами даних, забезпечувати якість аналітичних і картографічних матеріалів.
ПР06	Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування, а також забезпечення сталого розвитку.	Здійснювати оцінку природних ресурсів та соціально-економічного потенціалу регіонів, аналізувати їхню екологічну ситуацію, прогнозувати вплив господарської діяльності та визначати шляхи сталого розвитку.
ПР09	Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми.	Застосовувати регіональні підходи у територіальному менеджменті та геоплануванні, виконувати моніторинг соціально-економічного та політичного розвитку регіонів, складати регіональні профілі та програми розвитку.
ПР13	Оцінювати еколого-економічний вплив на довкілля при впровадженні інженерних заходів та проектувати природоохоронні заходи.	Оцінювати еколого-економічні ризики в регіонах, аналізувати наслідки інженерних і господарських заходів для довкілля та пропонувати регіонально обґрунтовані природоохоронні заходи.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з географічних основ регіонаознавства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструє гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.

82-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
-------	---

74-81	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при розв'язанні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	Має лише загальне уявлення про географічні основи регіонознавства, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль											Разом	Екзамен	Загальна сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10	T 11	50	25	100
-	-	-	2	6	4	2	16	4	2	14			
Контроль самостійної роботи											25		
3	3	3			10	3		3					

T1, T2 ... T8 - теми розділів.

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	

64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Іспит, тести, реферати, розрахункові роботи, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади регіонознавства та методи економічного аналізу території

Тема 1. Предмет, методи і завдання регіонознавства як міжпредметної галузі знань

Регіонознавство як міжпредметна галузь знань і навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет вивчення географічного регіонознавства. Місце і роль регіонознавства в системі наук. Цілі і завдання регіонознавства. Структурні підрозділи регіонознавства. Взаємозв'язок регіонознавства із регіональною економікою, регіоналістикою, країнознавством та суспільною географією.

Тема 2. Базові наукові поняття регіонознавства

Основні поняття регіонознавства. Поняття «простір», «територія» і «регіон». Ознаки та властивості простору. Властивості та функції території. Регіон як основний об'єкт регіонознавства. Вітчизняне та європейське розуміння поняття «регіон». Види соціально-економічного простору: ареал, зона, район (регіон), а також полігон, осередок, місце, анклав, ексклав. Поняття «простір» і «територія». Ознаки, властивості та функції простору. Співвідношення понять «ареал», «зона», «район», «територія», «регіон».

Тема 3. Теоретичні та методологічні засади регіонознавства

Теорії та концепції регіонознавства. Економічні теорії: спеціалізації регіонів, розміщення, сучасні теорії (поляризованого розвитку, «центр-периферія», дифузії нововведень, циклічності регіонального розвитку, кластерів, знаннєвої економіки, нового регіоналізму, smart-спеціалізації). Географо-екологічні теорії та концепції (меж зростання, сталого розвитку). Демосоціальні теорії та концепції: систем розселення, опорного каркасу розселення, просторової поведінки людини. Геополітичні теорії, концепції та доктрини.

Тема 4. Чинники регіоналізації

Природно-географічні чинники. Зональність та азональність географічної оболонки. Етнічні чинники. Розвиток етносів. Етногенез. Демографічні передумови регіоналізації.

Демографічні та геодемографічні процеси. Концепція демографічного переходу. Політичні та релігійні чинники регіоналізації. Геополітика та її вплив на регіоналізацію. Геополітичні регіональні конфлікти. Релігійна сфера та її вплив на процеси регіоналізації. Релігійні простори. Досвід регіоналізації України.

Тема 5. Методи економічного аналізу території (регіону)

Система методів економічного аналізу території (регіону). Регіональна діагностика. Методи оцінки асиметричності регіонального розвитку. Методичні підходи до аналізу структурних зрушень в економіці та в її окремих секторах. Особливості оцінки природно-ресурсного, демографічного, людського, економічного, фінансового потенціалів регіону. Комплексний аналіз території. SWOT і TOWS-аналізи як основа для оцінки потенціалу території та розробки стратегії її перспективного розвитку.

РОЗДІЛ II. Наукові засади регіональної політики. Регіоналізація України та світу

Тема 6. Наукові основи регіональної політики

Світовий досвід становлення регіональної політики. Сутність, мета, цілі та завдання державної регіональної політики в Україні. Об'єкти та суб'єкти регіональної політики. Нормативно-законодавча база регіональної політики України. Напрямки, механізми та заходи реалізації регіональної політики. Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2027 року. Адміністративно-територіальний устрій і регіоналізація країни. Досвід регіоналізації України. Адміністративна децентралізація: цілі, завдання, проблеми реалізації в Україні.

Тема 7. Інструменти державної регіональної політики в Україні

Інструменти реалізації державної регіональної політики в Україні. Стратегії та плани розвитку й відновлення регіонів і територіальних громад. Державний фонд регіонального розвитку України як інструмент активізації розвитку регіонів. Smart-спеціалізація як європейська практика стимулювання розвитку регіонів. Агенції регіонального розвитку, їх цілі та завдання.

Тема 8. Типізації проблемних регіонів світу та України

Світова практика типізації регіонів. Типізація регіонів за різними ознаками. Економічно-, соціально- та екологічно проблемні регіони. Класифікація регіонів за рівнем сприйняття інновацій. Рівні розвитку регіонів. Регіони-лідери, відсталі, слаборозвинені та депресивні регіони. Стапромислові регіони та монофункціональні міста: визначення поняття, особливості розвитку. Типи депресивних територій, критерії їхнього виділення у різних країнах світу. Депресивні території України: різновиди, індикатори та методи визначення. Функціональні типи територій як об'єкти підвищеної державної уваги. Нові функціональні типи територій в Україні.

РОЗДІЛ III. Сучасні проблеми регіонального розвитку України

Тема 9. Демографічні проблеми регіонів України

Специфіка демографічних процесів в Україні: низька народжуваність, висока смертність, від'ємний природний приріст, висока дитяча смертність, низький показник фертильності, майже найнижча в Європі очікувана тривалість життя при народженні, деформація статеві-вікової структури населення, низька шлюбність, висока розлучуваність. Регіональні особливості демографічних процесів в Україні. Проблеми депопуляції та старіння населення в сільській місцевості. Сучасні міграційні процеси на їхні наслідки для регіонів України. Трудова міграція та її вплив на демографічні процеси. Проблема вимушених мігрантів і внутрішньо переміщених осіб. Регіональна демографічна політика в Україні.

Тема 10. Соціальні та екологічні проблеми регіонів України

Соціальні проблеми регіонального розвитку України: гендерна нерівність; низький рівень та умови життя населення, бідність; соціальні хвороби; професійна захворюваність, професійний травматизм і професійна смертність; трудові конфлікти; злочинність; безробіття; мігранти, біженці й переселенці; корупція; недоступність та низька якість медичного обслуговування; проблеми освіти та науки; сирітство; дитяча безпритульність тощо. Соціальна поляризація простору. Полюси соціального розвитку та периферія. Рівні соціального розвитку регіонів України. Регіональна соціальна політика.

Проблеми регіональної диференціації рівнів забруднення території України. Комплексна оцінка рівнів забруднення території регіонів України. Рівні екологічної безпеки регіонів України. Геоecологічне районування України за дослідженнями різних науковців. Регіональна екологічна політика.

Тема 11. Економічні проблеми регіонів України

Проблеми нерівномірності економічного розвитку регіонів України. Економічна поляризація простору. Полюси економічного розвитку та периферія. Поляризація периферії. Проблема гіперконцентрації виробництва в індустріальних і високоурбанізованих районах та окремих господарських агломераціях. Регіональні проблеми інвестиційної та інноваційної діяльності України. Рівні конкурентоспроможності регіонів України. Індикатори конкурентоспроможності регіонів. Рівні економічної безпеки регіонів України. Індикатори загроз економічній безпеці регіонів. Проблема відродження економіки України в повоєнний період.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Прак т.	Лаб ор.	Кон с.	Само стр.		о	Лекції	Прак т.	Лаб ор.	Конс.
Розділ І. Теоретичні засади регіонознавства та методи економічного аналізу території												
Тема 1. Предмет, методи і завдання регіонознавства як міжпредметної галузі знань	5	1				4	10					10
Тема 2. Базові наукові поняття регіонознавства	6	1			1	4	10					10
Тема 3. Теоретичні та методологічні засади регіонознавства	6	1			1	4	12	2				10
Тема 4. Чинники регіоналізації	7	1	2			4	10					10
Тема 5. Методи економічного аналізу території	8	2	2			4	12				2	10
Разом за розділом 1	32	6	4	2	-	20	54	2			2	50
Розділ 2. Наукові засади регіональної політики. Регіоналізація України та світу												
Тема 6. Наукові основи регіональної політики	14	2	2			10	10					10
Тема 7. Інструменти державної регіональної політики в Україні	14	2	2			10	12		2			10
Тема 8. Типізація регіонів світу та України	14	2	2			10	12	2				10
Разом за розділом 2	42	6	6			30	34	2	2			30
Розділ 3. Сучасні проблеми регіонального розвитку України												
Тема 9. Демографічні проблеми регіонів України	16	2	4			10	10					10
Тема 10. Соціальні та екологічні проблеми регіонів України	14	2	2			10	10					10
Тема 11. Економічні проблеми регіонів України	16	2	4			10	10		2			10
Разом за розділом 3	46	6	10			30	32		2			30
Всього	120	18	20		2	80	120	4	4		2	110

Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Досвід і сучасні проблеми регіоналізації України	1	
2.	Аналіз передумов, зовнішніх і внутрішніх чинників розвитку регіонів	1	
3.	Оцінка диспропорцій в розвитку регіонів України	1	
4.	Аналіз структурних зрушень в економіці регіонів та їхня типізація та типом господарювання	1	
5.	Оцінка ефективності державної регіональної політики в Україні	1	
6.	Механізми реалізації державної регіональної політики	1	
7.	Адміністративна децентралізація в Україні	1	2
8.	Депресивні території України: методи делімітації, шляхи активізації розвитку	1	
9.	Старопромислові регіони як різновид проблемних територій України	1	
10.	Функціональні типи територій України	1	
11.	Регіональні особливості демографічних проблем в Україні	2	
12.	Проблеми вимушених і трудових мігрантів в Україні	2	
13.	Соціальні та екологічні проблеми в регіонах України	2	
14.	Оцінка інноваційної діяльності в регіонах України	2	
15.	Наслідки воєнної агресії росії та проблеми повоєнної відбудови України	2	2
	Разом	20	4

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Барановський М.О. Регіонознавство: практикум. Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2022. 84 с.
2. Географічні основи регіонознавства [Текст] : методичні вказівки до виконання практичних завдань / укладачі: Ю. В. Буц, С. І. Сюткін. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. – 34 с. <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/13693>
3. Географічна наука та освіта: перспективи й інновації : зб. матеріалів ІВІ Міжнар. наук.-практ. конф., Переяслав, 19-20 жовт. 2023 р. / [редкол.: Коцур В. В., Руденко Л. Г., Маруняк Є. О. та ін.]. – Переяслав (Київ. обл.), 2023. – 246 с. <https://igu.org.ua/sites/default/files/igu-files/mono/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%202023%20%281%29.pdf>
4. Левицька О. О. Конкурентоспроможність ринку праці регіону та міграційна безпека: моделювання взаємозв'язків і політика забезпечення: монографія, електронне видання. Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», Львів, 2024. 392 с. (Сер. «Проблеми регіонального розвитку»)

<http://ird.gov.ua/irdp/p20240006.pdf> (повний текст)

5. Машіка Г.В., Пригара О.В. Регіонознавство. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» за освітньо-професійною програмою «Туризм». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 36 с.
6. *Advances in Scalable and Intelligent Geospatial Analytics: Challenges and Applications* — Surya S. Durbha, Jibonananda Sanyal, Lexie Yang, Sangita S. Chaudhari та ін. (Routledge, 2023).
7. *Regional Disparities and Economic Growth in Ukraine* — Khrystyna Huk, Ayaz Zeynalov (2022) [arXiv](#)
8. *Innovation through intra and inter-regional interaction in economic geography* — José M. Gaspar, Minoru Osawa (опубліковано через preprint, 2022) [arXiv](#)
9. *Geosites as attractions and the basis of geotourism post-war recovery and development of the region (on the example of the Dnieper Highlands of Kyiv Oblast)* — Darii A., Udovychenko V. (2024) constructgeo.knu.ua
10. *Europa XXI* (2023), Vol. 45 — стаття «Effect of the flow of internally displaced persons (IDPs) on the development of the Lviv Oblast».

Додаткові

1. Барановський М.О., Смаль В.В., Барановська О.В. Старопромислові регіони України: проблеми та тренди сучасного розвитку (на прикладі Донецької та Луганської областей). Український географічний журнал. 2021. № 1. С. 34-43. <https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ-1-2021-34-43.pdf>
2. Кобилін П.О. Семінар з проблем регіонального розвитку: навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 73 с.
3. Руденко Л.Г., Лісовський С.А., Маруняк Є.О. Дилеми регіонального розвитку в Україні. Український географічний журнал. 2020. № 3. С. 36-45. <https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ-3-2020-36-45.pdf>
4. Теоретико-методологічна концепція регіонального розвитку України: суспільно-географічний аспект / М.Д. Пістун, Я.Б. Олійник, К.В. Мезенцев, А.Л. Мельничук. К.: Фенікс, 2019. 66 с.
5. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015, 2017, 2020. 372 с.
6. <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%A2%D0%BE%D0%BF%D1%87%D1%96%D1%94%D0%B2.pdf>
7. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: наукова доповідь / Наук. ред. В.С. Кравців; наук. координатор І.З. Сторонянська. Львів: ДУ ІРД імені М.І. Долишнього, 2017. 120 с.

Інформаційні ресурси

1. [Віче: Журнал Верховної Ради України.](#)
2. [Державна служба статистики України.](#)
3. [Інститут регіональних досліджень НАН України](#)
4. [Міністерство економіки України](#)
5. [Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури.](#)
6. [Національний інститут стратегічних досліджень.](#)
7. [Smart specialisation platform.](#)
8. **Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна**
 1. [Банк даних про населення України](#)
 2. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. [Електронний ресурс].

Режим доступу : <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>

3. Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор).
4. Презентації за темами курсу.